

HET WOORD VAN DE WEEK

Orgaan van DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

19e jaargang nr. 10

6 maart 1966

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58

abonnementsprijs f 5,50 per jaar
buitenland f 7,— per jaar
voor België f 6,—
losse nummers f 0,30
verschijnt wekelijks

Het geld dat stom is, maakt recht wat krom is

In de middeleeuwen en in de 16e eeuw hadden de „rechte” armen, d.w.z. de niet-misdadige, buiten hun schuld tot schamelheid gekomen armen een bijzondere functie.

Zij gaven de bezitters van aardse goederen de gelegenheid om door liefdadigheid goed te doen en zo hun plicht van christelijke naastenliefde te vervullen. Uit dit feit alleen al blijkt, dat de maatschappelijke orde, waarin weinig rijken en veel armen leefden werd geaccepteerd als door God gegeven. Een maatschappelijk idealisme ten aanzien van de verdeling van het bezit, vertoonden alleen de Dopers, die naast religieuze ook maatschappelijke veranderingen wilden, in navolging van de oudste christengemeenten. Zij werden dan ook in dubbel opzicht vervolgd, zowel om hun godsdienstige opvattingen als om hun maatschappelijke ideeën. Sederdien is het terrein van de liefdadigheid steeds meer ingekrompen en is de gedachte aan het recht op een menswaardig bestaan, ook maatschappelijk, opgekomen.

Het geheel van sociale wetten heeft deze zijde van het respect voor de menselijke waardigheid versterkt en de armoede, in de meest nijpende vorm — door werkloosheid, door ziekte, door ouderdom — is in ons land een voorbij verschijnsel.

In Nederland zijn praktisch geen bedelaars meer.

De wereld wordt kleiner en de wereld wordt één.

Als er, een honderd jaar geleden, ergens in het Verre Oosten, hongersnoden voorkwamen, door misoogst b.v. dan stierven er miljoenen, dan kwam er een berichtje in de krant of niet en dan ging men over tot de orde van de dag.

En wat vroeger in één land voorkwam, een kleine groep rijken, die een kruimeltje van de welvoorzien dis aan de armen gaven, herhaalt zich nu op wereldschaal.

Europa en Amerika zijn de rijken, vele landen uit het midden Oosten, het verre Oosten en in Zuid-Amerika zijn de paupers.

Wij kunnen onze liefdadige gezindheid uiten door iets, veel of zeer veel te geven aan de hongerlijders, aan de armen, aan de verschopelingen van de wereld, zoals vroeger de rijke de rechte arme aan de kerkdeur iets gaf van zijn overvloed.

Rijkdom en overvloed wordt nooit zonder een zekere schuldgevoel genoten, zolang er zovelen zijn die al die luxe en die fraaie en gemakkelijke zaken niet kunnen kopen.

Dit schuldgevoel kan iets verzwakt worden, tijdelijk gesust worden door de gift, door het offer, dat gebracht wordt.

In India heerst hongersnood en, na een korte en goed geleide actie, heeft ieder hoofd van de Nederlandse bevolking ongeveer twee gulden gegeven voor de hongerlijders, als men gemiddelden neemt.

Dat is een bedrag dat het Nederlandse volk niet van zijn slechtste kant laat zien. Men wil graag helpen, maar men weet niet hoe dat anders te doen dan een bedrag te geven. Het is een bewijs van menselijke solidariteit, daar gaat niets van af. Het is wel erg makkelijk om dit bewijs te geven maar een andere weg is er voor de massa van ons volk vooralsnog niet.

De maatschappelijke liefdadigheid is, gelukkig, in ons land bijna verdwenen, maar er zijn nog wel bedelaars, groot en klein. Dat zijn de charitatieve instellingen, die niet voldoende gesubsidieerd worden, dat zijn vrijwillige gemeenschappen als kerken en verenigingen op het terrein van de levensovertuiging.

Zeker, zij kennen belastingen, zij kennen subsidies, zij ontvangen legaten enz. maar zij bedelen ook, bij eigen mensen en bij anders denken, zoals dat zo fraai heet — alsof bepaalde mensen anders denken dan anderen.

Er zijn in ons land kerken, die hun taak alleen kunnen vervullen door vele en grote offers van hun lidmaten. Het karakter van vrijwilligheid blijft maar zij mogen rekenen op enorme bedragen van de leden.

Denkt u vooral niet, dat dit een bijverschijnsel is van de grote welvaart, ook in crisistijden

personalia

Dr. H. BONGER. Geboren in 1911 te Amsterdam. Studeerde Nederlandse taal- en letterkunde en geschiedenis aan de Universiteit te Amsterdam. Promoveerde in 1954 op een proefschrift over „De motivering van de godsdienstvrijheid bij Dirck Volckertszoon Coornhert”. Is leraar aan het Sted. Gymnasium te Arnhem.

mogen zij rekenen op de bedragen, die dan werkelijk offers zijn.

Offers dus indien de gevers zich veel dingen ontszeggen om hun bijdragen te kunnen geven. Ik weet niet of het u gaat als mij maar ik vind de ontroerendste bijdragen bij de grote acties, zoals bij „Open het dorp” of de „Anti-Honger” actie, kort geleden, de omgekeerde spaarpotten van de kinderen en de kleine bedragen van hen, die het eigenlijk niet missen kunnen. Als er bijdragen komen van mensen die denken — nog liever dan zeggen — dat ze dan maar niet met vakantie zullen gaan dit jaar en het bedrag storten dat ze opzij gelegd hadden, dan is dat bedrag extra waardevol. Jammer, dat je dat aan het stomme geld niet zien kunt.

Nu kom ik, als een gerechte arme, als een bedeljongen, u heeft dat allang begrepen, kom ik tot u met mijn armoede.

Het Humanistisch Verbond bestaat nu twintig jaar en heeft ongeveer 15.000 leden. Deze leden betalen contributie naar draagkracht. Zij geven, daarnaast, ook veel voor allerlei activiteiten, die het Verbond doet.

De meesten van hen kunnen gewoon niet meer geven, ook al omdat humanisten midden in de maatschappij staan en van tal van organisaties en verenigingen lid zijn, die ook een beroep op hen doen. Het humanisme is niet meer een tot weinig verplichtende levensbeschouwing van intellectuelen, die zich bezinnen op de cultuur en vooral op die van de klassieke oudheid, het is een levensovertuiging die verplicht om de denkbeelden omtrent de wereld en de mens ook in praktijk te brengen. En een van die taken is om mensen, die in nood verkeren, ik bedoel geestelijke nood, bij te staan.

Die geestelijke nood is, in de wereld waarin wij leven zo ontstellend groot, dat men niet begrijpt, hoe er nog mensen rustig en plezierig kunnen leven als er zo'n ellende om hen heen is. Dat woord is niet te sterk. Het tempo van het leven berooft bijna iedereen van de rust om tot bezinning te komen.

Oude en vertrouwde bindingen gaan verloren met stuurloosheid als gevolg. Geestdodend werk doet hunkeren naar ontspanning maar omdat er zo weinig inhoud is wordt ontspanning het zoeken van massaal geconsumeerde pret en het genieten in verre vakantieoorden waar zon is maar ook lawaai.

En achter dit alles grijnst het spook van de zinloosheid en de ledigheid. Dit gevoel van machteloosheid en zinledigheid is niet aan een bepaalde stand of klasse gebonden en ook niet aan een bepaalde leeftijd.

Het moderne, autonome humanisme beschouwt dit onbewuste nihilisme als de grote uitdaging en tracht een antwoord te geven, zo dat het le-

ven weer de moeite waard wordt, door het zinvol te beleven.

In de eerste plaats wordt getracht om mensen terzijde te staan in arbeidskampen, ziekenhuizen, psychiatrische inrichtingen, gevangenissen en bejaardenhuizen. De honderden vrijwilligers proberen de eenzaamheid van hen te doorbreken. Zij willen niet van hun cliënten humanisten maken; zij trachten de mens te helpen zoals dat past bij hem of haar. Tot de overige geestelijke raadslieden kan iedereen zich wenden in de gevallen waarin steun welkom is.

Dit is een gigantische zaak, want dit antwoord kent geen grenzen, moet ook internationaal doorklinken.

Het Verbond is twintig jaar oud en heeft maar een bescheiden plaats in de wereld. Maar wat is twintig jaar als de taak zo geweldig is, dat het weten daaraan mee te werken alleen al inhoud geeft?

Die 15.000 leden en de ettelijke duizenden, die het praktische werk steunen kunnen niet aan wat er van het Verbond gevraagd wordt. De taken stromen toe en kunnen niet aangevat worden omdat de middelen ontbreken.

Een tiental beroepskrachten en een 750 vrijwilligers doen meer dan van hen verwacht mag worden, omdat het domme geld ontbreekt.

Daarom bedel ik bij u, onbeschaamd en openlijk.

Wij geven u de gelegenheid om iets goeds te doen, om het Steunfonds Praktisch Humanisme in staat te stellen het werk te doen waar zo'n ontzaglijk grote behoefte aan is.

U hebt, met uw bijdrage, de honger in India iets doen verminderen. Wilt u de geestelijke honger en wanhoop van tallozen helpen stillen? Wij vragen van u alleen geloof in ons geloof, dat er met inspanning van alle krachten iets gedaan kan worden en dat geloof kan zich uiten in een bijdrage aan het Steunfonds in Amersfoort.

Wij kunnen dan doen wat wij verplicht zijn aan ons menszijn, om medemensen die ontspoord zijn, in nood, geen uitweg meer zien te helpen er zelf weer uit te komen.

Het humanisme heeft de pretentie dat het, voor de ongodsdienstige mens, een antwoord heeft op de nijpende vragen, maar dit eist langdurige, aanhoudende activiteit en zorg.

Om dat te kunnen doen hebben wij uw steun, van u, medemensen, nodig. Iets kan door u met het stomme geld, bereikt worden.

Wij zullen door onze activiteit u bewijzen hoe dankbaar wij zijn en hoe nodig het was.

Giro Steunfonds Praktisch Humanisme,
Amersfoort 6168.

H. BONGER

STICHTING STEUNFONDS PRAKTISCH HUMANISME
AMERSFOORT
GIRO
6168

Humaniteit in een bedreigde wereld

Enige tijd geleden kreeg ik een brief van een ouderpaar waar het volgende in stond.

Als ouders van een gedetineerde, thans verblijvende in de gevangenis van Dingeldam, zou ik u willen vragen of er nu helemaal niets voor onze zoon kan worden gedaan. Hij zit nu al een jaar en zes maanden alleen en hij haat op dit ogenblik alles wat met de justitie te maken heeft. Wij vragen ons af wat moet dat worden: krijgen wij van het Rijk een zoon terug, die geestelijk geknakt is?

Dergelijke brieven komen regelmatig binnen en er gaat zelfs geen dag voorbij zonder dat door de telefoon een beroep wordt gedaan op het Humanistisch Verbond door iemand die het moeilijk heeft. Aan al die verzoeken moet iets worden gedaan. Hoe dat gebeurt en hoe dat mogelijk wordt gemaakt, daarover ga ik u iets zeggen.

Zoals u weet, is het Humanistisch Verbond een geestelijk tehuis voor buitenkerkelijken. Ook bij buitenkerkelijken rijzen vragen over de zin van het leven, over de dood enz. Over die problemen wordt gesproken op bezinningsbijeenkomsten, contactavonden in de vorm van gespreks-groepen en ook wel in huiskamerbijeenkomsten. Met behulp van de menselijke vermogens, d.w.z. de geestelijke en verstandelijke krachten, die in een mens aanwezig zijn en ook misschien wel met behulp van de intuïtie, waarover men beschikt, worden vraagstukken besproken en wordt gezocht naar een oplossing. Vaak blijkt dan dat samen denkend, samen pratend een probleem, waarvoor men gesteld is, kan worden opgelost.

Maar ook komt voor dat er vragen zijn, waarop geen antwoord kan worden gegeven of, waarop met de huidige stand van de wetenschap nog geen antwoord kan worden gegeven. Dit lijkt ogenschijnlijk teleurstellend, maar dat is het toch niet helemaal; beter dan dat de mens zich in slaap sust met een schijnwaarheid, is het te erkennen dat de macht van een mens grenzen heeft en dat zijn kennis beperkt is.

Dit besef is het fundament van waaruit een humanist poogt een antwoord te vinden op de vragen waarvoor hij zich gesteld ziet.

Een tweede uitgangspunt van het Humanistisch Verbond is de menselijke verbondenheid. De mensheid is niet de som van individuen. Zonder verbondenheid is het niet mogelijk als mens te bestaan. Verbondenheid is er altijd en overal geweest, zoals in het huisgezin, de vriendenkring, de schoolgemeenschap en in het werk. Men kent de dorpsgemeenschap en wat is een volk anders dan een door taal, afstamming, zeden en gewoonten verbonden groep mensen? In de verbondenheid vindt de mens de vervulling van zijn mens-zijn.

Nu vereist het leven in een groep een zeker aanpassingsvermogen en het ongeluk wil dat niet iedereen die geschiktheid zich in te voegen, in voldoende mate bezit. Dat uit zich in een anders zijn dan anderen, in een afwijken van het gedragspatroon dat als gebruikelijk geldt; kortom de betrokkene valt, zoals men dat noemt, uit de koets. Waarom dat zo is, laat ik in het midden. Ik constateer alleen dat het zo is en deze mensen hebben het soms héél moeilijk.

Als zij godsdienstig zijn, kunnen zij zich wenden tot hun dominee of pastoor, maar het woord van dominee of pastoor zegt hun die niet-godsdienstig zijn weinig of niets. Toch is hun nood niet minder groot, waarom zou dat ook — en ook zij zoeken hulp. Met de middelen waarover het Verbond beschikt wordt getracht steun te verlenen als daarom wordt gevraagd.

Voor dit doel zijn in een groot aantal plaatsen van ons land geestelijke raadslieden gevestigd, die een moeilijke en langdurige opleiding achter de rug hebben. Zij hebben een grote ervaring, een zekere wijsheid maar vooral de liefde voor de medemens, die noodzakelijk is om dit werk te kunnen doen. Soms slagen zij erin de hulp te verlenen die gevraagd is, m.a.w. dan komen de cliënten weer in het reine met zichzelf en met hun bestaan.

Niet altijd is dit het geval. Er zijn nu eenmaal kwalen waartegen geen kruid is gewassen, maar het kan goed zijn dat degene die hulp vraagt dit beseft. Even goed als de menselijke vermogens, zoals ik zoëven al zei, beperkt zijn, even zeer is er natuurlijk een beperking aan de steun die gegeven kan worden: wat recht is kan niet altijd krom en wat krom is kan niet altijd recht worden gemaakt.

Een mens die dit leert inzien, kan van dit besef toch een zekere steun hebben gekregen. Het kan het fundament zijn van waaruit hij leert vrede te hebben met de bestaande situatie.

Op deze wijze wordt in vele duizenden gevallen

personalia

DR. J. DE TEMPE. Geboren 9 februari 1914 te Zwolle. H.B.S.; studeerde biologie te Amsterdam. Promoveerde in 1947 te Amsterdam. Phytopatholoog aan het Rijksproefstation voor Zaadcontrôle te Wageningen.

HUMANISME
EN SEXUALITEIT onder
redactie van dr. J. P. van Praag

f 0.95

HUMANISTISCH
VORMINGSONDERWIJS

f 0.50

DIT WORDT GEDAAN

f 0.50

MODERN HUMANISME
door Dr. J. P. van Praag

f 1.75

HUMANISTEN OVER
OORLOG EN VREDE

f 1.65

Te bestellen door storting of overschrijving op girorekening no. 30.49.60 t.n.v. het Humanistisch Verbond te Utrecht, met omschrijving van de gewenste brochure.

per jaar een beroep op de geestelijke raadslieden gedaan. Die raadslieden, die werken zonder daarvoor een vergoeding te ontvangen, worden opgeleid door beroepskrachten, maar dat werk neemt zo in omvang toe dat het aantal beroepskrachten moet worden uitgebreid.

In de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme zijn, wat wij zouden kunnen noemen, de bedelmonniken van het Verbond verenigd. Hun taak is te zorgen dat het benodigde geld voor dit werk op tafel komt. In 1960 zagen zij kans f 50.000,— bijeen te brengen. In 1965 was dit f 165.000,—. Al dit geld gaat naar het Verbond, maar op één voorwaarde dat het niet wordt bestemd voor de gewone Verbondsactiviteiten, maar dat het zal worden besteed om de praktische hulp mogelijk te maken. Het Steunfonds geeft jaarlijks een folder uit die in algemene termen het doel van het fonds weergeeft. Ik heb me, toen ik nog bestuurslid was van het Steunfonds, wel eens afgevraagd of het niet mogelijk was in minder algemene termen en meer in concreto te vertellen waarvoor dat vele geld nu precies nodig is en hoe het wordt besteed. Het is toen bij een vraag gebleven, maar ik kan er nu, nu ik in een andere functie voor het

Verbond werkzaam ben, makkelijker antwoord op geven. Als men namelijk tot voor kort in Rotterdam het Humanistisch Verbond opbelde, draaide men mijn privénummer en u hebt er geen idee van hoe vaak die telefoon ging en met welke zorgen diegenen die opbelden te kampen hebben.

Wat het meeste voorkomt is wel de eenzaamheid. Het is niet te geloven dat er in een stad als Rotterdam, waar zoveel mensen wonen, zoveel eenzaamheid kan zijn. Voor jonge mensen is dat erg, maar het is veel erger nog voor de ouderen. Het komt voor dat niemand omkijkt naar een zieke of iemand die om een andere reden tijdelijk invalide is. Zeker eenmaal per dag komt er een vraag van een bejaarde of het niet mogelijk is te worden opgenomen in een tehuis.

Er zijn moeilijkheden tussen echtgenoten, bij de opvoeding, maar ook met de werkgever of in het algemeen met de omgeving. Er wordt gebeld door mensen die juist ontslagen zijn uit de gevangenis of die weten dat zij elk ogenblik kunnen worden opgepakt. Aandoenlijk zijn de problemen van de ongehuwde moeders en het is onbegrijpelijk hoe de verslaving o.a. aan alcohol kan toeslaan.

Door al die oorzaken zijn de mensen soms ten einde raad, zo zelfs dat zij op het punt aankomen dat zij in een verder leven geen heil meer zien. Als ik dan word opgebeld of ik krijg brieven, kan ik verwijzen naar de geestelijke raadslieden, die er in deze stad zijn, of ik kan een afspraak voor hen maken. In al die gevallen worden de mensen opgevangen: soms wordt verwezen naar een gespecialiseerd instituut zoals het consultatiebureau voor alcoholisme, naar een medisch opvoedkundig bureau etc., maar haast altijd volgt een gesprek of een serie gesprekken met een raadsman of raadvrouw.

Ik weet dat er veel mensen lid van het Humanistisch Verbond zijn geworden om dit werk mogelijk te maken. Soms zelfs om daadwerkelijk hulp te verlenen, vaak ook slechts om door het lidmaatschap morele steun te verlenen. Zonder dat iemand lid wordt, kan toch iets gedaan worden dit werk financieel mogelijk te maken en daarvoor is, ik herhaal het, de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme te Amersfoort, die bijdragen graag ontvangt op zijn gironummer 6168.

A. P. J. VERBIST

Geef iemand een vis en hij heeft voedsel voor één dag; leer hem vissen en hij heeft zijn hele leven lang te eten.

Oud Chinees spreekwoord

HET HUMANISME IN DE MODERNE WERELD

(lezingen op het 16e congres door prof. dr. ir. J. P. Mazure
en dr. H. Bongers, ingeleid door prof. dr. J. P. van Praag)

Te bestellen door storting of overschrijving op postrekening 30.49.60
t.n.v. het Humanistisch Verbond — Utrecht.

PRIJS f 0,85

a morte ac vita

*...but this death was mixed with all my life,
Mine end with my beginning...*

ALG. CH. SWINBURNE

Ik die aan het geluk nooit heb geloofd
En krimp van angst voor mijn toekomstig lijden,
Voordat de tijd mijn laatsten adem rooft
Smeek ik u, uit mijn lot mij te bevrijden.
Rakel nog ééns het vuur op eer het dooft,
Wil één keer nog me een kort respijt bereiden
En leg uw jonge hand op mijn oud hoofd,
Dan redt ge mij van dood en leven beide.

Alleen als 'k in uw wezen ga te loor
Vergeet mijn hart zichzelf en al zijn pijn;
Gezwachteld in uw stilte, zal het voor
Der wereld wreedheid daar beveiligd zijn;
Eeuwig geborgen in die donkre gronden.
Ben ik in u vergaan, in u hervonden.

Victor E. van Vriesland
Uit: *Honderd gedichten van
Honderd dichters*

lezingen voor de radio

Zondag 13 maart VARA 9.45 uur:

G. STUIVELING: „Uit humanistisch oogpunt”.

Zondag 20 maart VARA 9.45 uur:

U. J. RUTGERS: „Konsekwenties van onze daden”.

Maandag 21 maart AVRO 16.15 uur:

A. SAALBORN: „Het absurde en de humanist”.

Uitzending voor de televisie

Dinsdag 15 maart VARA:

„Actueel humanisme”, een televisieuitzending in samenwerking met de VARA
(Ned. 1). Voor aanvangstijden: zie programmabladen.

Verkiezing

Een vriendin met een warme belangstelling voor de vraagstukken van staat en maatschappij, vertelde mij onlangs een droom die zij had gehad.

Ik bevond mij, zo zei zij, in een grote zaal vol mensen die samen een vereniging vormden. Er waren spandoeken en palmen in potten zoals men die op grote congressen aantreft. Verscheidene mensen liepen heen en weer of stonden in groepjes met elkaar te spreken, terwijl van uit de verte een opgewekte muziek weerklonk. Het geheel leek iets op de samenscholingen waar de kandidaten voor het presidentschap van de Verenigde Staten worden aangewezen.

Heel in de verte was een groot podium, waarop ook een aantal mensen bedrijvig heen en weer liep. Tenslotte maakte zich uit de menigte op het podium een heer los die plaats nam voor een microfoon en aankondigde dat de bestuursverkiezing zou gaan beginnen. Zijn stem galmde door de ruimte en de mensen drongen allemaal naar voren.

Toen verscheen er een andere man die een mandje aan zijn arm droeg. Hij greep er in en haalde een pijltje tevoorschijn, dat hij in de lucht wierp. Wie het pijltje op zijn hoofd of kleren kreeg, was gekozen. Eerst waren de gewone bestuursleden aan de beurt. En toen riep de man: „En nou de penningmeester!” Daar was een speciaal pijltje voor, een geel. Toen het pijltje gevallen was, riep iedereen hoera. „En nou de secretaris!” Een groen pijltje. Hoera!

Voor de voorzitter was er een blauw pijltje. De man op het podium gooide het hoog in de lucht en iedereen keek met spanning toe waar het terecht zou komen. Het kwam vlak boven mij. „Ajasses!” riep ik, maar ik kon niet weg uit het gedrang en ik kreeg het ding in mijn haar. Ik veegde het gauw weg en stak het op de jas van een meneer die vlak bij stond. Die meneer stapte trots als een pauw naar het podium en toen rook ik opeens dat de soep aanbrandde, maar dat werd weer een andere droom, die nu niet ter zake doet.

Een merkwaardige droom, die te merkwaardiger wordt, als men weet, dat genoemde vriendin niet slechts een huisvrouw is die haar huishouding tot volle tevredenheid van haar gezinsleden bestiert, maar daarnevens haar aandacht verdeelt over problemen van samenleving en levensbeschouwing, cultuur en natuur. Een veelzijdige persoonlijkheid dus, die uitstekend kan rekenen, redelijk kan schrijven en meer dan normaal begaafd is in het mondeling uitdrukken van haar gedachten. Voor het vervullen van functies in besturen en zelfs vertegenwoordigende lichamen zou zij uitnemend geschikt zijn. Desondanks achtte zij het oorbaar de taak die haar door de blauwe pijl was toegeval, tersluiks over te dragen aan een geheel onbekend heer die mogelijkwijs de zon-

derlinge organisatie uit de droom in korte tijd naar de ondergang zou voeren.

Een volgende vraag, waarvoor de droom ons stelt is: hoe komt een overtuigd democrate er toe bestuursfuncties te leggen in handen van personen die op zo'n willekeurige wijze worden aangewezen.

Natuurlijk, wij weten allen, dat de selectie van leidende figuren ook in de meest democratische organisatie verre van volmaakt is. In vele gevallen trekken zij, die steeds weer het woord voeren, een onevenredig grote aandacht. Zelfs in ons land, dat zijn ontstaan voor een groot deel te danken heeft aan het werk van een Zwijger, stelt men in de praktijk het zilver van het spreken hoger dan het goud van het zwijgen. Het gevolg daarvan is, dat wij in bestuurlijk opzicht al heel lang de zilveren standaard hebben. Met andere woorden, dat wij ons vrijwillig laten regeren door mensen wier meest in het oorspringende kwaliteit het houden van redevoeringen is. Vandaar waarschijnlijk, dat in elke corporatie het lezen van de notulen een van de vaste agendapunten is.

De kansen van de woordvoerders die bovendien kritisch zijn ingesteld, zijn nog groter. Wie aanmerkingen maakt wordt geacht een nieuwe en frisse kijk op de zaken te hebben, andere vergezichten te openen, platgetreden paden te verlaten. De toehoorders denken allicht, dat de opponent dan maar eens moet bewijzen dat hij het zelf beter kan. Dat is heel begrijpelijk, maar het leidt er toe, dat de club wordt geregeerd door neetorige rederijkers.

Terecht staan velen op het standpunt, dat vrouwen geenszins de minderen van mannen zijn en dat zij het recht en de plicht hebben mee te spreken, te beslissen en te besturen. Maar de praktijk wijst uit, dat de meeste vrouwen zich — om welke reden dan ook — liever met andere zaken bezig houden. Daarom zullen de vrouwen die zich wel voor bestuurlijke of vertegenwoordigende functies beschikbaar stellen een pre hebben. En hoeveel meer de vrouw met een kritische instelling die haar woord kan doen. Tenslotte eist de geest des tijds, dat wij ruimte geven aan de jongeren. Het blijkt in tal van gevallen, dat een gering aantal levensjaren voldoende is om in hoog aanzien te komen.

De conclusie van dit alles kan geen andere zijn, dan dat de kans groot is, dat wij ons laten zeggen door jonge, mopperende, kwebbelende meisjes. Dat zou dan de consequentie van de democratische selectie zijn. En als dat alles in het dromende hoofd van mijn vriendin is omgegaan, kan ik mij voorstellen, dat zij het systeem van de pijltjes nog zo gek niet vond. En omdat zij er persoonlijk niet van wilde profiteren, heeft zij haar pijl afgeschoven naar de jas van een medestander. Heel slim.

H.H.

HUMANISTISCHE CORRESPONDENTIEKRING VOOR HUWELIJKSCONTACTEN
opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van
contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct. aan postzegels insluiten. (adv.)